

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy senátu Mgr. Martina Jachury a soudkyň JUDr. Jany Tondrové a Mgr. Nadi Pínové v právní věci

žalobců: **a/ P. T.**, narozený dne xxx
bytem xxx, xxx

 b/ P. T., narozený dne xxx
bytem xxx, xxx

oba zastoupeni advokátem JUDr. Milanem Kestlem
sídlem Bolzanova 1615/1, 110 00 Praha 1

proti
žalované: **Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti**, IČO 0025429
sídlem Vyšehradská 16, 128 10 Praha 2

za nějž jedná Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových
sídlem Rašínovo nábřeží 390/42, 128 00 Praha 2 – Nové Město

o zaplacení 1 055 163 Kč s příslušenstvím a o 522 177 Kč s příslušenstvím,

k odvolání žalované proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 11. června 2020,
č. j. 26 C 29/2019-131

takto:

- I.** Rozsudek soudu prvního stupně se v napadeném vyhovujícím výroku II., pokud jím bylo rozhodnuto o nároku žalobce a) co do částky 103 125 Kč s příslušenstvím a o nároku žalobce b) co do částky 79 625 Kč s příslušenstvím, potvrzuje.
- II.** Rozsudek soudu prvního stupně se v napadeném vyhovujícím výroku II., pokud jím bylo rozhodnuto o nároku žalobce a) co do částky 25 000 Kč s příslušenstvím a o nároku žalobce b) co do částky 48 500 Kč s příslušenstvím **mění** tak, že se ohledně těchto částek **zamítá**.

Shodu s prvopisem potvrzuje Barbora Nevolová

- III.** Žalovaná je povinna nahradit žalobci a) náklady řízení před soudy obou stupňů ve výši 53 053,40 Kč a žalobci b) náklady řízení před soudy obou stupňů ve výši 29 797,20 Kč to vše do 15 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám advokáta JUDr. Milana Kestla.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem soud prvního stupně zastavil řízení ve vztahu k žalobci a) do částky 343 700 Kč s příslušenstvím a ve vztahu k žalobci b) do částky 141 500 Kč s příslušenstvím (výrok I.), vyhověl žalobě co do částky 128 125 Kč s příslušenstvím ve formě zákonného úroku z prodlení pro každého z žalobců (výrok II.), třetím výrokem žalobu ohledně částky 583 338 Kč s příslušenstvím ve vztahu k žalobci a) a ohledně částky 252 552 Kč s příslušenstvím ve vztahu k žalobci b) zamítl a uložil žalované povinnost nahradit každému ze žalobců náklady řízení ve výši 21 069,60 Kč do 15 dnů od právní moci rozsudku (výrok IV.).
2. Soud prvního stupně rozhodoval o žalobě, kterou se žalobci domáhali náhrady škody a přiměřeného zadostiučinění za nezákonně vedené trestní stíhání vedené u Městského soudu v Praze sp. zn. 56 T 8/2015, které navíc mělo průtahy. Za nepřiměřenou délku řízení každý ze žalobců požadoval částku 259 519 Kč, za samotné trestní stíhání požadoval žalobce a) zadostiučinění ve výši 431 644 Kč, dále 309 000 Kč za nezákonnou vazbu, 10 000 Kč za nezákonnou domovní prohlídku dne 12. 1. 2010 a 45 000 Kč za zajištění peněžních prostředků patřících jeho rodičům (celkem tedy žalobce a) požadoval 1 055 163 Kč). Žalobce b) dále požadoval za samotné trestní stíhání 172 658 Kč a 90 000 Kč za zajištění peněžních prostředků, celkem tedy 522 177 Kč.
3. Žalovaná poskytla žalobcům v rámci předběžného projednání nároku plnění v penězích, a to žalobci a) 51 500 Kč za trestní stíhání, omluvila se a konstatovala vydání nezákonného rozhodnutí, dále vyplatila částku 247 200 Kč jako kompenzaci za vazbu, žalobci b) byla poskytnuta částka 51 500 Kč za trestní stíhání a rovněž omluva a konstatování vydání nezákonného rozhodnutí. Nepřiměřenou délku řízení žalovaná neshledala, za požadované zajištění peněžních prostředků a domovní prohlídku neshledala odpovědnostní titul. Poskytnuté plnění považuje za dostačující, a proto navrhla zamítnutí žaloby.
4. Na základě poskytnutého plnění žalovanou vzal žalobce a) žalobu zpět o částku 51 500 Kč, o částku 45 000 Kč a dále o částku 247 200 Kč za nezákonnou vazbu, žalobce b) vzal žalobu zpět ohledně částky 51 500 Kč a částky 90 000 Kč. V tomto rozsahu bylo řízení zastaveno (výrok I.)
5. Soud prvního stupně vyšel z nesporného skutkového stavu, podle něhož policejní orgán usnesením ze dne 12. 1. 2010 zahájil trestní stíhání žalobců pro zvlášť závažný zločin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, 2 písm. a), odst. 3 tr. zákoníku. Ve věci byl vyhlášen zprošťující rozsudek dne 5. 9. 2017, k odvolání státního zástupce Vrchní soud v Praze dne 3. 8. 2018 odvolání odmítl. V rozsudku bylo uvedeno, že nebylo prokázáno, že se stal skutek, pro nějž byli obžalovaní stíháni. Předmětné řízení trvalo 8 let a 7 měsíců.
6. Tuto délku soud prvního stupně považoval za dobu delší než přiměřenou a proto uzavřel, že je dána odpovědnost žalované za nesprávný úřední postup spočívající v nepřiměřené délce namítaného řízení a žalobci mají tak nárok na přiměřené zadostiučinění za nemajetkovou újmu. Soud prvního stupně neshledal žádné období neodůvodněné nečinnosti, avšak období od zahájení trestního stíhání po podání obžaloby (více jak 5 let) označil za nepřiměřené. Proto rozhodl o náhradě újmy v penězích.

7. Nálezací soud vycházel při stanovení konkrétní výše zadostiučinění ze základní částky 15 000 Kč za první dva roky trvání řízení a ve stejné výši za každý další rok trvání řízení, což celkem představuje částku 113 750 Kč. Tuto základní částku ponížil o 40 % z důvodů skutkové, právní a procesní složitosti, když připomněl, že v průběhu řízení bylo třeba provést rozsáhlé dokazování včetně znaleckých posudků, výslechu svědků, dožádání v cizině. Věc se týkala 10 obviněných a trestní spis čítá 18 000 listů. Žalobci se nijak na délce řízení nepodíleli. Pokud jde o význam řízení pro žalobce, soud prvního stupně uzavřel, že jej lze hodnotit jako zvýšení, žalobci přišli o zdroj příjmů, žalobce a) měl dvě malé děti, žalobce b) zase byl vyššího věku. Z důvodu významu řízení pro oba žalobce soud základní částku zvýšil o 10 %. Celkem tak rozhodl o přiznání zadostiučinění ve výši 30 % základní částky, tedy 79 625 Kč pro každého, ve zbytku žalobu v této části zamítl (179 894 Kč).
8. K nároku žalobce a) na náhradu nemajetkové újmy za provedení domovní prohlídky soud prvního stupně uzavřel, že zde postrádá odpovědnostní titul, neboť domovní prohlídka byla řádně povolena a rozhodnutí o jejím povolení nebylo pro nezákonnost zrušeno. Proto požadovanou částku 10 000 Kč zamítl. K nároku na nezákonnou vazbu žalobce c) nálezací soud uvedl, že žalovaná poskytla žalobci a) za vazební stíhání částku 247 200 Kč, tedy 1200 Kč za den vykonané vazby. Tuto částku považoval soud za přiměřenou újmu, která byla žalobci způsobena a neshledal důvod pro stanovení maximální denní sazby za den strávený ve vazbě (1500 Kč/den). Proto ve zbytku žalobu co do částky 61 800 Kč zamítl.
9. Ohledně nároku žalobců na náhradu nemajetkové újmy, která jim měla vzniknout zásahem do osobnostních práv v důsledku vydání nezákonného rozhodnutí, jež bylo pro nezákonnost zrušeno, dospěl soud prvního stupně k závěru, že je v tomto případě nutno nahlížet na předmětné řízení jako nezákonné a žalobci mají právo na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění podle ustanovení § 31a odst. 1, 2 zák. 82/1998 Sb., a to v penězích, což ostatně potvrdila i žalovaná, pokud přiznala částku 51 500 Kč. Řízení zasáhlo do osobnostní sféry žalobců nepříznivě, ztratili zaměstnání, a to nenávratně, když není naděje na obnovení podnikání. Firma žalobců ztratila své obchodní partnery, zastavila se její činnost, vznikly jí dluhy. Žalobce a) v době vazby přišel o životní partnerku, žalobce b) přišel o zaměstnání v době, kdy již pomýšlel na důchod. Navíc došlo ke ztrátě společenského postavení, kdy byli váženými občany, nyní na ně okolí hledí, jako by byli, viní. Žalobcům hrozil trest odnětí svobody v délce pět až deset let. Soud prvního stupně provedl porovnání s obdobným případem (vedený u Obvodního soudu pro Prahu 2 sp. zn. 10 C 116/2013) a dospěl k závěru, že jako přiměřené zadostiučinění považuje celkovou částku 100 000 Kč pro každého ze žalobců, proto žalobě v částce 48 500 Kč vyhověl včetně úroku z prodlení od 1. 8. 2019, ve zbytku žalobu zamítl. O nákladech řízení rozhodl podle § 142 odst. 3 o. s. ř.
10. Proti tomuto rozsudku podala žalovaná včasné a přípustné odvolání. Namítala, že trestní řízení nebylo nepřiměřeně dlouhé, probíhalo bez prodlev, bylo třeba provést rozsáhlé dokazování, hlavní líčení musela být odročována pro absenci obžalovaných na jednání. Tvrzená újma žalobců nebyla v řízení před soudem prvního stupně náležitě prokázána. Žalobci nijak neprokázali ztrátu zaměstnání či ukončení podnikání, poškození jejich pověsti. Žalobce a) nijak neprokázal rozpad jeho partnerského vztahu. A analogie s případem sp. zn. 10 C 116/2013 je nepřipadná. Setrvala na tom, že poskytnuté peněžité plnění je zcela postačující.
11. Žalobci se k odvolání žalované vyjádřili, trvají na tom, že řízení bylo nepřiměřeně dlouhé, což pocítili oni sami. Byť s rozhodnutím soudu prvního stupně nebyly zcela spokojeni, sami se neodvolávali a měli zájem, aby věc již byla vyřešena. Odvolacímu soudu navrhli potvrzení napadeného rozhodnutí.

12. Odvolací soud napadený rozsudek soudu prvního stupně přezkoumal podle § 212 a násl. o. s. ř. Po přezkoumání odvoláním napadeného rozsudku a postupu soudu prvního stupně předcházejícího vydání napadeného rozsudku dospěl odvolací soud k závěru, že odvolání žalované je částečně důvodné.
13. Podle § 8 odst. 1 zák. č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím lze, není-li dále stanoveno jinak, uplatnit pouze tehdy, pokud pravomocné rozhodnutí bylo pro nezákonnost zrušeno nebo změněno příslušným orgánem. Rozhodnutím tohoto orgánu je soud rozhodující o náhradě škody vázán.
14. Je ustálenou soudní praxí, že podle zákona č. 82/1998 Sb. odpovídá stát i za škodu způsobenou zahájením (vedením) trestního stíhání, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozhodnutím trestního soudu; protože zákon tento nárok výslovně neupravuje, vychází se z analogického výkladu úpravy nejbližší, a to z úpravy odpovědnosti za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím, za něž je považováno rozhodnutí, jímž se trestní stíhání zahajuje. Neposuzuje se tedy správnost postupu orgánů činných v trestním řízení při zahájení trestního stíhání (nejde o nesprávný úřední postup), rozhodující je výsledek trestního stíhání (srov. rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23. 2. 1990, sp. zn. 1 Cz 6/90, publikovaný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek č. 35/1991, rozsudek ze dne 31. 3. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1487/2001).
15. Stát za škodu ani nemajetkovou újmu způsobenou v takovém případě trestním stíháním neodpovídá pouze tehdy, jestliže si poškozený trestní stíhání zavinil (způsobil) sám (srov. nález Ústavního soudu ze dne 6. 9. 2011, Pl. ÚS 11/10 - 2), nebo tehdy, kdy byl poškozený zproštěn obžaloby nebo bylo proti němu trestní stíhání zastaveno jen proto, že není za spáchaný trestný čin trestně odpovědný nebo že mu byla udělena milost anebo že trestný čin byl amnestován (§ 12 odst. 1 písm. a/ a b/ zák. č. 82/1998 Sb. per analogiam).
16. Podle § 31a odst. 1 citovaného zákona bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda, poskytuje se podle tohoto zákona též přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu. Podle odst. 2 zadostiučinění se poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující. Při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění se přihlídně k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo.
17. Výše zadostiučinění přiznaného podle § 31a odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb. na náhradě nemajetkové újmy způsobené trestním stíháním, které skončilo zproštěním obžaloby nebo zastavením, musí odpovídat výši zadostiučinění přiznaného v případech, které se s projednávanou věcí v podstatných znacích shodují; významnější odchylka je možná jen tehdy, bude-li soudem řádně a přesvědčivě zdůvodněna.
18. Nelze-li nalézt takový případ, který by se v podstatných znacích shodoval s projednávanou věcí, je třeba provést srovnání s jinými případy náhrad nemajetkové újmy (např. z titulu odpovědnosti státu za nezákonné omezení osobní svobody, nepřiměřenou délku řízení, náhrady nemajetkové újmy na zdraví ve formě bolestného nebo ztížení společenského uplatnění, újmy na osobnostních právech v rámci ochrany osobnosti, újmy z titulu porušení zákazu diskriminace podle obecné úpravy i v pracovněprávních vztazích apod.). Soud přitom neopomene uvést podstatné společné a rozdílné znaky a v odůvodnění svého rozhodnutí vysvětlit, jakým způsobem se tyto společné a rozdílné znaky promítly do výše stanoveného zadostiučinění, tj. z jakého důvodu je přiznané zadostiučinění přiměřené ve srovnání s jiným zadostiučiněním přiznaným z jiného právního důvodu.
19. Nebude-li možné postupovat ani podle jiného případu náhrady nemajetkové újmy, je třeba stanovit přiměřené zadostiučinění v takové výši, která bude odpovídat ekonomické realitě České republiky a tomu, co by obecně bylo vnímáno jako spravedlivé (např. s ohledem na cenovou úroveň nebo výši průměrné mzdy). V každém případě je primárně na žalobci, aby zvolil přesvědčivé srovnání,

podle kterého jeho újma z hlediska spravedlnosti není menší než újma jiná, za kterou se přiznává minimálně žalovaná částka (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 9. 2015, sp. zn. 30 Cdo 1747/2014).

20. V intencích shora uvedené judikatury je proto podstatné zjištění soudu prvního stupně, že usnesením Policie ČR ze dne 12. 1. 2010 bylo proti žalobcům zahájeno trestní stíhání, přičemž nebylo zjištěno, že by se stal skutek, pro nějž byli obžalováni stíháni. Trestní stíhání skončilo zproštěním obžaloby dne 5. 9. 2017, resp. odmítnutím odvolání státního zástupce dne 3. 8. 2018. V takovém případě se rozhodnutí o zahájení trestního stíhání považuje za nezákonné rozhodnutí ve smyslu § 8 odst. 1 zák. č. 82/1998 Sb., a je tudíž dána odpovědnost státu za škodu i nemajetkovou újmu způsobenou trestním stíháním.
21. V projednávané věci žalobci učinili předmětem řízení nárok na náhradu nemateriální újmy ve smyslu § 31a odst. 1 zák. č. 82/1998 Sb. Při posuzování nárokovaného zadostiučinění je třeba postupovat podle odstavce 2 citovaného ustanovení a nejprve zkoumat, zda samotné konstatování porušení práva je dostačující, a pokud nikoli, stanovit výši přiměřeného zadostiučinění v penězích s přihlédnutím k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo. V daném případě, kdy trestní stíhání trvalo po dobu 8 let 7 měsíců a 25 dnů a mělo negativní dopady do osobnostní i profesní sféry žalobců, odvolací soud shodně se soudem prvního stupně dospěl k závěru, že konstatování porušení práva a omluva, jichž se žalobcům dostalo, nejsou dostačující a je namístě odškodnění v peněžní formě. Ostatně to uznala i žalovaná. Soud prvního stupně pak uzavřel, že celková výše přiměřeného zadostiučinění v případě žalobců je 100 000 Kč, a proto každému z nich přiznal částku 48 500 Kč, když žalovaná v rámci předběžného projednání nároku uhradila 51 500 Kč.
22. Podle závěrů shora uvedené judikatury je při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění v první řadě třeba provést srovnání s obdobnými případy a je přitom na zejména žalobci, aby případy vykazující jednotící prvky jmenoval. Odvolací soud úplně nesdílí názor soudu prvního stupně o tom, že takovým obdobným případem je věc projednávaná u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 10 C 116/2013, jejímž předmětem byl nárok žalobce na náhradu nemateriální újmy za trestní stíhání, které skončilo zproštěním obžaloby podle § 226 písm. c) trestního řádu. Trestní stíhání žalobce bylo široce medializováno na celostátní úrovni v důsledku činnosti orgánů činných v trestním řízení, které obsáhle informovaly média o průběhu trestního stíhání (věc se týkala i spoluobžalovaného R. K.). Tato medializace i trestní stíhání samo o sobě vedlo ke zvýšené obavě žalobce z nespravedlivého odsouzení. Žalobce měl zajištěn veškerý majetek, včetně bytu, manželka se s ním rozvedla. Z tohoto popisu je zřejmé, že uvedená věc neobsahuje dostatek shodných znaků, aby poskytnutá výše odškodnění mohla být srovnávána s projednávanou věcí. Ostatně s tímto porovnáním provedeným soudem prvního stupně nesouhlasila ani žalovaná ve svém odvolání.
23. Žalobci neuvedli žádný případ, který by se v podstatných znacích shodoval s projednávanou věcí. Odvolací soud sám provedl porovnání s obdobnými případy, které se aspoň v základních znacích shodují. Je tomu tak např. u řízení vedeného u Obvodního soudu pro Prahu 2 sp. zn. 29 C 217/2017, kde řízení trvalo 6 let a 8 měsíců, žalobkyni hrozilo za trestný čin zpronevěry podle § 248 odst. 1, 3 písm. c) tr. zákoníku trest odnětí svobody v délce dva až osm let, byl rozvrácen její rodinný život, nebyla však ve vazbě, a ani ona neprokázala tvrzené zásahy do osobnostní sféry. Bylo jí poskytnuto zadostiučinění ve formě konstatování a omluvy a částka 40 000 Kč. Ve věci sp. zn. 22 C 20/2011 řízení trvalo 6 let, žalobkyni hrozilo pět až dvanáct let odnětí svobody, došlo k zásahu do podnikání žalobkyně, okolím byla vnímána negativně, ve vazbě nebyla, výše zadostiučinění dosáhla 50 000 Kč. I v dalších obdobných případech se výše zadostiučinění pohybovala okolo částky 50 000 Kč s tím, že žalobci byli často odškodňováni i za délku řízení.
24. Žalobci byli trestně stíháni pro zvlášť závažný zločin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, 2 písm. a), odst. 3 tr. zákoníku, tedy za majetkový trestný čin, který je obecně spojován s menší újmovou než trestný čin proti životu či zdraví, v tomto konkrétním případě

však žalobcům hrozil vyšší trest odnětí svobody v trvání pěti až deseti let, s čímž je obecně spojováno i vyšší společenské odsouzení. Žalobci tedy nebyli stíháni pro takový trestný čin, který patří k nejzávažnějším, na druhou stranu však trest, který jim hrozil, rozhodně nebyl zanedbatelný.

25. Trestní stíhání žalobců trvalo od 12. 1. 2010 do 3. 8. 2018, tedy 8 let 7 měsíců a 25 dnů, přičemž k nárůstu negativních dopadů do osobnostní i profesní sféry žalobce a) došlo zejména po vzetí do vazby. Nebylo zjištěno, že by si žalobci trestní stíhání zavinili (způsobili) sami či se na něm nějak podíleli. Orgánům činným v trestním řízení se nepodařilo prokázat, že se skutek stal tak jak byl popsán v žalobě, což vedlo ke zproštění obžaloby podle § 226 písm. a) tr. řádu, což je pro žalobce nejprůzračnější důvod zproštění obžaloby.
26. Odvolací soud posoudil následky způsobené trestním řízením v osobnostní sféře obou žalobců. Žalobci tvrdili negativní dopady trestního stíhání v několika oblastech, bylo proto na nich, aby jednotlivé újmy a jejich příčinu prokázali. Především žalobce a) tvrdil zásah do profesního a rodinného života i nedůvěru okolí. U žalobce b) se jednalo o zásah do profesního života, umocněného jeho věkem. K prokázání tvrzení pak měl sloužit výslech manželky žalobce b), matky žalobce a). Z jejího výslechu soud prvního stupně učinil závěr, že celou rodinu trestní stíhání zasáhlo citelně, a to jak materiálně, tak lidsky a morálně. Žalobce b) v důsledku toho bere nízký důchod, lidé na ně dodnes hledí jako na kriminálníky, žalobci a) se rozpadla rodina. Svědkyně hovořila o medializaci případu. Jiné důkazy žalobci nenavrhli, a nebyly proto provedeny.
27. Před odvolacím soudem žalobce a) potvrdil rozpad jeho partnerského vztahu, ze kterého se narodily děti, partnerka po vzetí žalobce a) do vazby od něj odešla i s dětmi, za čas se jí narodilo další dítě s jiným partnerem. S dětmi se žalobce a) stýká. Ohledně podnikání pak žalobce a) potvrdil, že společnost xxx xxx sice existuje, je fakticky nefunkční a dojde k její likvidaci. Z nahlédnutí do obchodního rejstříku odvolací soud učinil závěr, že společnost sice existuje, jednateli jsou oba žalobci, rovněž tak společníky, obchodní podíly jsou postiženy exekucemi, do sbírky listin nejsou dlouhodobě zakládány účetní uzávěrky.
28. Po takto doplněném dokazování dospěl odvolací soud k závěru, že trestní stíhání, které trvalo více jak 8 let a které skončilo zproštěním obžaloby, mělo negativní dopady do osobnostní sféry obou žalobců, zejména v oblasti jejich profesní i občanské cti. Samotné trestní stíhání se přímo dotýkalo jejich podnikání, v důsledku tohoto přišli o zdroj příjmů i celoživotně budovanou firmu. Žalobce a) byl vzat do vazby, došlo k rozpadu jeho rodiny, žalobce b) byl v předdůchodovém věku, oba čelili negativním reakcím okolí. Nic bližšího pak žalobci neprokázali.
29. Při úvaze o výši odškodnění soud přihlédl ke všem těmto skutečnostem, porovnal je s obdobnými případy a dospěl k závěru, že soud prvního stupně veškerá kritéria posoudil nesprávně a na základě tohoto dospěl k nesprávné výši odškodnění, zejména potud, že žalobci zásadní zásahy do jejich profesního a rodinného života, nad míru předpokládanou, více neprokázali. Z tohoto důvodu odvolací soud v případě žalobce a) rozhodl o přiznání celkové částky odškodnění ve výši 75 000 Kč, a to vzhledem k celkové délce řízení, hrozícímu trestu a prokázanému zásahu do jeho života. U žalobce b) pak odvolací soud považuje částku 51 500 Kč poskytnutou žalovanou za zcela odpovídající všem zjištěným skutečnostem (nedošlo u něj k rozpadu rodiny na rozdíl od žalobce a)). Z těchto důvodů proto rozsudek soudu prvního stupně v odpovídající části výroku II. změnil tak, že žalobci a) přísluší celková náhrada nemajetkové újmy za nezákonně vedené trestní stíhání ve výši 75 000 Kč, u žalobce b) ve výši 51 500 Kč.
30. Odvolací soud zároveň posoudil nárok žalobců na náhradu nemajetkové újmy za dlouhotrvající trestní řízení podle § 13 citovaného zákona. Závěry soudu prvního stupně považuje za správné, odkazuje na zjištění učiněná soudem prvního stupně ohledně průběhu celého trestního řízení, včetně toho, že řízení trvalo nepřiměřeně dlouhou dobu a nemajetkovou újmu, která touto délkou řízení vznikla, je třeba odčinit penězi. Nejvyšší soud opakovaně uzavřel, že konstatování porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě je nedostačujícím vzhledem k významu řízení pro žalobce (např. rozhodnutí ze dne 12. 3. 2020sp. zn. 30 Cdo 1907/2018-104). Odvolací soud pak

Shodu s prvopisem potvrzuje Barbora Nevolová

považuje postup soudu prvního stupně při stanovení výše odškodnění za nepřiměřenou délku řízení za správný, a to pokud se jedná o stanovení základní částky odškodnění ve výši 15 000 Kč za rok (ponížené za první dva roky řízení na polovinu), když řízení trvalo více než 8 let, tedy významně přesáhlo obvyklou délku trestního řízení, přičemž řízení do podání obžaloby trvalo více jak 5 let. Tato část řízení se promítla v samotném vzniku nároku na odškodnění, když se výrazněji podílela na celkové délce řízení a sama o sobě již nemohla vést k dalšímu navýšení základní částky. Další kritéria použitá při stanovení celkové výše odškodnění, tj. snížení základní částky vzhledem ke složitosti případu a naopak navýšení vzhledem k významu řízení pro žalobce rovněž považuje odvolací soud za správný a neshledal důvod pro jejich změnu. Řízení bylo složité již vzhledem k počtu obviněných, nutnosti provádět odborná posouzení i dožádání v cizině, na druhé straně celková délka řízení musela nutně zasáhnout do života obou obviněných, kteří se na jeho délce nijak nepodíleli (ani na odročování jednání). Proto celkové snížení základní částky o 30 % je odpovídající rozsahu probíhající trestního řízení i významu pro žalobce, což se projevilo i v přiznání nemajetkové újmy za nezákonnost řízení.

31. Ze všech shora uvedených důvodů dospěl odvolací soud k závěru, že rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku II. ohledně odškodnění délky řízení je správný a proto jej podle § 219 o. s. ř. potvrdil, v části týkající se náhrady nemajetkové újmy za nezákonné rozhodnutí jej podle § 220 odst. 1 písm. a) o. s. ř. změnil, tak jak ve zde ve výroku uvedeno. O náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů odvolací soud rozhodl podle ustanovení § 142 odst. 3 ve spojení s § 224 odst. 2 o. s. ř., a to v intencích judikatury Nejvyššího soudu, kdy i úspěch částečný se považuje v tomto typu soudního řízení za plný úspěch. K tomu viz např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 5. 2. 2014 sp. zn. 30 Cdo 2707/2013), podle něhož *„dosáhne-li poškozený žalobce satisfakce uložením povinnosti škůdce nahradit mu nemateriální újmu anebo poskytnout mu morální satisfakci, popř. dosáhne konstatování porušení práva, lze s přihlédnutím k přiměřenosti žalované formy náhrady hodnotit ve smyslu zásad úspěchu ve věci obdobně jako plný úspěch (§ 142 odst. 1 o. s. ř.), byť žalobci nebylo přiznáno jim požadované plnění nebo jeho výše“*.
32. Žalobci a) tak náleží plná náhrada nákladů řízení vedeného před soudy obou stupňů, když s nárokem na náhradu nemajetkové újmy za nepřiměřenou délku řízení byl před nimi úspěšný, s nárokem na náhradu nemajetkové újmy z nezákonného rozhodnutí byl úspěšný pouze částečně, i zde mu však přísluší plná náhrada. Při stanovení výše mimosmluvní odměny vycházel odvolací soud z tarifní hodnoty stanovené podle ustanovení § 9 odst. 4 písm. a) advokátního tarifu, a to u každého z nároků, tj. celkem 6200 Kč. Žalobci byli zastoupeni jedním advokátem, nicméně v řízení před soudem prvního stupně byly původně podány dvě žaloby a až následně došlo ke spojení věci. Pro případ přiznání odměny je proto třeba postupovat při stanovení její výše z úkonů, které byly advokátem žalobců vykonány samostatně a poté, co došlo ke spojení věci podle § 12 odst. 4 vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, a náhradu mimosmluvní odměny u každého z nich ponížít o 20 %. Žalobci a) tak náleží částka 53 053,40 Kč sestávající z mimosmluvní odměny advokáta žalobce a) za 3 úkonů právní služby po 6200 Kč za převzetí a přípravu, sepsání žaloby a účast při jednání dne 19. 11. 2019 a 4 úkony právní služby po 4960 Kč za účast při jednání dne 4. 2. 2020 a 11. 6. 2020, vyjádření k odvolání a účast při jednání dne 8. 12. 2020 (§ 9 odst. 4 písm. a/, § 11 odst. 1 písm. a/, d/, g/, § 12 odst. 4 advokátního tarifu), ze sedmi paušálních náhrad hotových výdajů po 300 Kč připadajících na tyto úkony právní služby (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu), zaplaceného soudního poplatku 4000 Kč, to vše (vyjma soudního poplatku) zvýšené o 21% daň z přidané hodnoty, jejímž je zástupce žalobce plátcem (tj. 8513 Kč.)
33. Žalobci b) přísluší náhrada nákladů řízení vedeného před soudy obou stupňů, když s nárokem na náhradu nemajetkové újmy za nepřiměřenou délku řízení byl před nimi úspěšný, s nárokem na náhradu nemajetkové újmy z nezákonného rozhodnutí však úspěšný nebyl a proto mu tato náhrada přiznána nebyla. Žalobci b) tak náleží částka 29 797,20 Kč sestávající z mimosmluvní odměny

advokáta žalobce b) za 3 úkonů právní služby po 3100 Kč za převzetí a přípravu, sepsání žaloby a účast při jednání dne 5. 9. 2019 a 4 úkony právní služby po 2480 Kč za účast při jednání dne 4. 2. 2020 a 11. 6. 2020, vyjádření k odvolání a účast při jednání dne 8. 12. 2020 (§ 9 odst. 4 písm. a/, § 11 odst. 1 písm. a/, d/, g/, § 12 odst. 4 advokátního tarifu), ze sedmi paušálních náhrad hotových výdajů po 300 Kč připadajících na tyto úkony právní služby (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu), zaplaceného soudního poplatku 4000 Kč, to vše (vyjma soudního poplatku) zvýšené o 21% daň z přidané hodnoty, jejímž je zástupcem žalobce plátcem (tj. 4477,20 Kč.)

34. Lhůta ke splnění povinnosti i k náhradě nákladů řízení je stanovena na 15 dnů, vzhledem k tomu, že žalovaná čerpá finanční prostředky ze státního rozpočtu a běží od právní moci rozhodnutí (§ 160 odst. 1, § 167 odst. 2 o. s. ř.); náhrada nákladů řízení se platí do rukou advokáta účastníka, jemuž byla přisouzena náhrada nákladů řízení (§ 149 odst. 1 o. s. ř.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí je dovolání přípustné, jestliže Nejvyšší soud České republiky na základě dovolání podaného do dvou měsíců ode dne doručení písemného vyhotovení tohoto rozhodnutí prostřednictvím soudu prvního stupně dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

Praha 8. prosince 2020

Mgr. Martin Jachura v.r.
předseda senátu